

Kultur och mångfald inom socialt arbete

Sukriya Basdas & Reem Ali Dib

Examensarbete
Socionomprogrammet
2021

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Det sociala området
Identifikationsnummer:	8730 & 8731
Författare:	Sukriya Basdas & Reem Ali Dib
Arbetets namn:	Kultur och mångfald inom socialt arbete.
Handledare (Arcada):	Ingmar Sigfrids
Uppdragsgivare:	
<p>Syftet med denna studie är att utreda kunskapsnivån som finns inom socialt arbete för människors integrationsprocess. Arbetets fokus ligger på vikten av kunskap av integrationsarbete och kulturell mångfald för den enskilda handläggaren. Till den teoretiska referensramen hör tre kärnbegrepp som är återkommande i vår studie; integration, delaktighet och kulturell mångfald. Studien är empirisk forskning som syftar till att genom vetenskapliga undersökningar av verkligheten samla in information om vilka kunskaper som finns inom socialt arbete om kulturell mångfald. Vår primära datainsamling är tidigare forskning och sex intervjuer, tre intervjuer i respektive land Sverige och Finland. Efter datainsamlingen har samtliga intervjuer studerats noggrant och en jämförelse har gjorts mellan Sverige och Finland. Resultatet visar att det finns stora behov inom sociala området och rådande bristande kunskaper på olika nivåer i respektive land. Resultatet visar att vi alltid ska motiveras för nya kunskaper och att kulturell mångfald ställer höga krav på varje enskild socialarbetare.</p>	
Nyckelord:	Kulturell mångfald, delaktighet, integration, socialt arbete, socialarbetare, integrationsprocess, socialvården och socialtjänsten.
Sidantal:	42
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	17.6.2022

DEGREE THESIS

Arcada	
Degree Programme:	The social field.
Identification number:	8730 & 8731
Author:	Sukriya Basdas & Reem Ali Dib
Title:	Culture and diversity in social work.
Supervisor (Arcada):	Ingmar Sigfrids
Commissioned by:	
<p>The purpose of this study is to investigate the level of knowledge that exists in social work for people's integration process. The focus of the work is on the importance of knowledge of integration work and cultural diversity for the individual administrator. The theoretical frame of reference includes three core concepts that are recurring in our study: integration, participation and cultural diversity. The study is empirical research that aims to collect information through scientific studies of reality about what knowledge is available in social work about cultural diversity. Our primary data collection is previous research and six interviews, three interviews in each country Sweden and Finland. After data collection, all interviews were studied carefully, and a comparison was made between Sweden and Finland. The results show that there are great needs in the social field and prevailing lack of knowledge at different levels in each country. The results show that we must always be motivated for new knowledge and that cultural diversity places high demands on each individual social worker.</p>	
Keywords:	Cultural diversity, participation, integration, social work, social workers, integration process, social care and social services.
Number of pages:	42
Language:	Swedish
Date of acceptance:	17.6.2022

INNEHÅLL

1	Inledning.....	6
2	Bakgrund.....	6
2.1	Sveriges integrationspolitik	7
2.2	Finlands integrationspolitik.....	8
3	Teoretisk bakgrund.....	9
3.1	Integration	10
3.2	Delaktighet	11
3.3	Kulturell mångfald.....	12
4	Tidigare forskning.....	13
4.1	Insamling av material	13
4.2	Presentation av tidigare forskning.....	14
5	Syfte och problemformulering.....	17
6	Metod.....	18
6.1	Intervju.....	19
6.2	Tillvägagångssätt	20
6.3	Bearbetning och analys.....	20
6.4	Innehållsanalys.....	21
7	Etiska perspektiv.....	22
7.1	Pålitlighet och trovärdighet.....	23
8	Resultat	23
8.1	Sverige	24
8.2	Finland.....	26
8.3	Vad skiljer/ förenar Sverige och Finland?	28
9	Diskussion	29
9.1	Resultatdiskussion	29
9.2	Metoddiskussion.....	33
10	Framtida forskning.....	33
	Källor.....	34
	Bilagor.....	37

10.1	Informationsbrev till respondenterna.....	37
10.2	Intervju frågor	38
10.3	Informerat samtycke.....	39

1 INLEDNING

Det här arbetet fokuserar på kultur och mångfald inom socialt arbete. Vår gemensamma motivering är vår bakgrund där vi båda kommer från en annan kultur än den västerländska. Vår motivering till arbetet kommer också ifrån ambitionen att jobba med människor med liknande bakgrund. Vi befinner oss i två olika länder men i länder som har en hög status i världen när det kommer till det sociala området. Vår gemensamma nämnare i arbetet är att fördjupa oss i hur mycket information som finns hos professionella om integrationsprocessen och om det finns brister i kunskap om människors etniska och kulturella tillhörighet. Genom vår studie vill vi lyfta vilka kunskaper som finns inom myndigheter som fattar viktiga beslut gällande integration.

2 BAKGRUND

Vi har båda utvandrat från våra hemländer vilket betyder att vi har både gått igenom en integrationsprocess i det land som vi har utvandrat till. Vi befinner oss idag i två länder Sverige och Finland. Vi har också i vår egen process fått erfarenhet av det som saknas och det som inte bemöter förväntningar man har när man kommer som ny medborgare till ett land. För att vårt arbete ska få en tydlighet och bära viktig kunskap har vi bestämt oss för att fokusera på det land vi befinner oss i. Vi har också olika erfarenheter från det praktiska arbetet där tidigare forskning och praktisk erfarenhet blir viktig. Vår studie kommer att ge oss en djupare förståelse av hur socialt arbete utövas i två olika länder. Genom att förtydliga begreppen kulturell mångfald, integration och delaktighet vill vi öka kunskapen och värdet av implementering i människans integrationsprocess. Ovanstående begrepp ligger som bas för det mänskliga värdet och för förståelse för vad en människa bearbetar under integrationsprocessen. Målet med vår studie är att förtydliga implementering av ovanstående begrepp i varje enskild individs integrationsprocess. I vår studie kommer vi också att lyfta det enskilda mänskliga värdet av att vara nyfiken och lyhörd för människors olikheter. En socialarbetares dagliga arbete går ut på att ha kontakt med allt som omger människas liv, det råder stor vikt i att man behärskar och har kunskap om människors integration, delaktighet, kultur och etiska värderingar. Genom vår studie vill vi lyfta värdet av det arbetet. (Eriksson & Glasare 2012)

Vi har studerat en finsk artikel som har fokus på relation mellan kriminalisering och rasifiering med att hålla fokus på konstruktioner av svarthet, institutionaliserad rasism mot människor med afrikanskt ursprung. Artikeln belyser att den finlandssvenska litteraturen saknar representanter som har andra kulturer eller kommer från andra länder, det betyder att individer med utländsk bakgrund fick utge sig för att vara andra individer. Artikeln förtydligar också exkluderingen som finns i det finska samhället. Inkludering är ett återkommande begrepp i artikeln och effekten av att exkludera människor. (Svaetichin 2021).

Jag (Kia) har sammanlagt fyra års erfarenhet från att jobba som skolkurator. Under den här tiden har jag arbetat på en skola med stora socioekonomiska utmaningar. För att barnens rättigheter och mångfald ska förtydligas måste det också finnas förståelse för den enskilde klientens resa och egna förståelse av samhället.

Jag (Reem) har under min yrkesverksamma tid förstått värdet av att det bör finnas kunskaper för det kulturella samt förståelse för vad den enskilde människan processar. Alla situationer jag har stött på har varit viktiga för mina studier. Det har varit avgörande i betydelsen och förtydligandet av kunskaper inom integration och mångfald.

2.1 Sveriges integrationspolitik

Migrationsverket är ansvarig i Sverige för att matcha och handlägga nyanländas bosättning i kommunerna. Det riktar sig i första hand till kvotflyktingar som har uppehållstillstånd innan inresa till Sverige samt de asylsökande som har fått uppehållstillstånd. Migrationsverket beslutar och ansvarar för att betala ut ersättning till varje enskild kommun och region för de personer som har fått uppehållstillstånd i landet. Det är regeringen i Sverige som beslutar hur många nyanlända som ska omfattas av anvisningar till kommuner. I Sverige bär arbetsförmedlingen ett stort ansvar för etableringen på arbetsmarknaden och samhället. Samtliga nyanlända får tillgång till ett etableringsprogram, arbetsförmedlingen är ansvarig för att upprätta en handlingsplan för den nyanlände. I Sverige är det Försäkringskassan som är ansvarig för att betala ut etableringsersättningen, för att få tillgång till det måste den nyanlände vara inskriven på Arbetsförmedlingen. Varje enskild kommun ansvarar för undervisning i SFI,

samhällsorientering, annan utbildning, skola, förskola, barnomsorg samt andra kringliggande insatser som kan tillgodose barn och ungdomar. Människor som inte kan tillgodose sina behov har i Sverige rätt till bistånd enligt socialtjänstlagen. Regionerna är ytterst ansvariga för hälso- och sjukvård. (Migrationsverket 2021).

I Sverige är processen för den enskilde asylsökande uppdelad i flera delmoment. För att kunna göra en asylansökan måste du vara i Sverige eller vid gränsen till landet. När ansökan har fyllts i blir den enskilde personen kallad till utredning. Utredningen innefattar identitetshandlingar som kan vara viktiga för utredningen. Migrationsverket är ansvariga för att utreda och tar även ett ansvar för omsorgen i väntan på beslut. Efter att ansökan är klar kommer en handläggare att ta emot ansökan för handläggning. Ett offentligt biträde utses som kan vara behjälplig under hela ansökningsprocessen. Migrationsverket har långa köer och det kan innebära att väntan på ett beslut kan bli lång. Efter att ansökan har behandlats blir den asylsökande kallad till en asylutredning. Under utredningen går handläggaren igenom det enskilda ärendet som handlar om familj, hälsa, yrkesbakgrund, skäl till att vilja flytta från hemlandet mm.

Barn som söker asyl tillsammans med sina föräldrar har rätt att träffa handläggaren som utreder familjen på migrationsverket. Samtliga barns asylskäl ska prövas särskilt eftersom deras asylskäl kan vara andra än föräldrarnas. Barn har också rätt till en vuxenkontakt vid utredningen, ensamkommande barn har rätt till en Godeman vid utredning av asyl. (Migrationsverket 2018).

2.2 Finlands integrationspolitik

En flykting i Finland är en person som beviljats asyl i landet. En asylsökande brukar lämna sitt hemland av många olika skäl, och får flyktingstatus om han eller hon beviljas asyl. (Inrikesministeriet)

Då man har blivit en flykting i Finland erbjuds det en individuell inledande servicehelhet för att kunna integreras. En arbetstagarare måste vara ansvarig för uppgiften för klienten och arbeta enligt socialvårdslagen. För större kommuner brukar servicen ordnas som centraliserade tjänster där kan klienten få rådgivning, handledning och socialt arbete på samma verksamhetsställe. Socialarbetare handlägger en integrationsplan där behandlas

klientens språkkunskaper, yrkeskompetens, utbildningsbakgrund och personliga mål beaktas. Arbetet sker i direkt kontakt med klienten, där skapas en dialog om klientens bakgrund, den individuella situationen och servicebehoven. Klientens egna intressen tas i beaktande utifrån ett stärkande perspektiv. Genom integrationstjänsterna i Finland får klienten hjälp med boende, småbarnspedagogik, förskola och grundläggande utbildning, social- och hälsovårdstjänster och tolkningstjänster. I en del kommuner erbjuds även psykosocialt stöd. Det är viktigt att ta till språkliga och kulturella metoder för att göra en god bedömning och servicebehov. Genom bedömningen ska det finnas delad expertis, vilket betyder att både klienten och den professionella för med sig sin egen specialkompetens till bedömningssituationen. Det är viktigt att den professionelle beaktar klientens språkfärdigheter, utbildning, arbetshistoria, fysiska, psykiska, sociala och kognitiva funktionsförmågan. Efter en bedömning är gjord ska nödvändiga åtgärder och servicehandledning inledas. För att en lyckad integration ska lyckas behöver myndigheterna samarbeta med andra aktörer. Kommunen samarbetar med förläggningen och FPA, vilka är ansvariga att vägleda klienten för att kunna ansöka om nödvändiga förmåner så snabbt som möjligt. Det ska underlätta övergången till kommunen.

Klienten kan få en kommunplats eller själv hitta en bostad, vid det skedet ska förläggningen kontakta kommunen. Integrationsprocessen kan ta flera år beroende på varje klients utgångspunkt. När individen har fått sitt beslut om uppehållstillstånd får hen rättigheter till en hemkommun, och det är möjligt att hen får vänta på en kommunplats i flera månader. Som kommuninvånare får hen en personbeteckning som registrerats av magistraten. Integrationstjänster brukar erbjudas i allmänhet i tre år. Kvotflyktingar brukar vänta på att få komma till Finland i flyktinglägret. Integrationstjänster ska ta i beaktande personens behov av stöd för den psykiska hälsan. Vid det skedet är det bra om en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården finns behjälplig och verkar stödjande i integrationsprocessen. (THL 2021)

3 TEORETISK BAKGRUND

Vi kommer att bearbeta viktiga begrepp som är återkommande i forskning som vi studerar som integration, delaktighet och kulturell mångfald.

3.1 Integration

Begreppet integration är ett begrepp som behandlas i vår studie och är ett viktigt begrepp som har stor betydelse. Integration är ofta förknippat med människor som kommer från främmande länder. Begreppet sammanförs även med hur den enskilde individs resa av det nya "samhällets strukturer och kulturer" har implementerats. Uppfattningen av begreppet integration relateras ofta till en enskild persons insats/ delaktighet i ett nytt samhälle. Begreppet härstammar från latinska order *integratio* och betyder helhetliggöra. Enligt en direkt översättning från Nationalencyklopedin betyder begreppet integration att något går samman till en större massa- det kan förklaras genom att människor möts i sina olikheter och tillsammans skapar något större. Begreppet kan också sammanfattas som ett begrepps som används när ett samhälle bildas och olika människor möts. Det är lätt att förknippa integrationsbegreppet med den enskilde individens anpassning till det nya samhället. Där blir det fel i förståelsen av begreppet integration som handlar om en process mellan flera möten av människor och det samhället där människan verkar. Integrationsbegreppet är inte personcentrerat utan det är grupprelaterad i förhållande till ett samhälle. Motsatsen till begreppet integration är assimilation. Det betyder att en person som tillhör en grupp av människor som är en minoritet överger sitt språk och sin kultur för att vara en del av ett samhälle. Ett assimilerat samhälle försvårar integrationsprocessen för en människa. Ett sådant samhälle förespråkar inte för att människor ska mötas i sina olikheter. Integration skapar ett mångkulturellt samhälle som blir en plats där människor kan verka tillsammans. Integration är också ett begrepp som omfamnar vikten av att alla människor är behövda samt vikten av samhörighet i ett samhälle. (Encyklopedi - uppslagsverk sökord; Integration). Förutom begreppsförklaring är det också viktigt att tolka integrationsbegreppet utifrån socialt arbete. Begreppet integration har en mångsidighet inom socialt arbete och kan tolkas på många olika sätt. Osmar Aytar delar in begreppet inom socialt arbete till tre olika utgångspunkter; mångkulturell, segregatorisk och assimilatorisk. (Soo- Hee 2010).

3.2 Delaktighet

Delaktighet behandlar hur mycket man kan påverka normer och värderingar i de olika sammanhang man hör till, samt hur individen uppfattas av andra i sin grupp. För att känna delaktighet och ett engagemang i delaktigheten i samhället krävs det att individen har en bra kunskap om vad delaktigheten innebär. Begreppet handlar om individens rätt och möjlighet att kunna uttrycka sina åsikter och att få stöd och hjälp i allt som rör liv och existens. Delaktighet handlar om hur professionella jobbar i praktiken men den enskilde klienten. För att kunna främja delaktighet ska vi verka och jobba tillsammans. Det görs genom att ge utrymme för klienten att vara ett positivt subjekt då hen får information om sina ärenden och att hen är delaktig i processen.

Delaktighetsperspektivet inom social- och hälsovården är en stor del av det särskilda arbetet. Det underlättar för klienten att vara motiverande genom att vara med och fatta olika beslut. Med delaktighet i olika beslutsprocesser uppnår klienten Empowerment. Begreppet delaktighet är ett viktigt begrepp inom socialt arbete eftersom det behandlar samverkan mellan den professionelle och klienten. Klientens enskilda engagemang i det egna ärendet är en avgörande process för hur arbetsprocessen kommer att se ut och få för resultat. (Holmström 2017 s. 18–20).

För att kunna få ett effektivt och främjande socialt arbete bör delaktighets begrepp ha en central roll i hela ärendegången. Genom delaktighet skapas ett utrymme för den enskilde individen att på ett praktiskt plan faktiskt påverka sin situation. Det utvecklar och ger klienten en känsla av att vara i ett betydelsefullt sammanhang. Forskning visar att delaktighet skapar engagemang i den egna livssituationen och ger utrymme för självbestämmande. Viktigt inom delaktighet är också att det utgår från den enskildes egna vilja och personliga mål. Det är viktigt att klienten själv bedömer hur mycket delaktig hen vill känna sig och det kan variera från varje situation som personen går in i. Det kan behandla samspel, sammanhang, personliga egenskaper samt erfarenheter av delaktighet. Forskning visar att delaktighet är viktigt och ett centralt begrepp när det kommer till personlig utveckling. Empowerment är ett återkommande begrepp när man diskuterar delaktighet då det behandlar målet av delaktighets principen. Empowerment begreppet har inte ännu fått en tydlig översättning, men den anses fokusera på individens egna resurser och förmågor. (Taakala 2011 s. 14-16)

Hanson anser att delaktighet kan delas in i fyra teman:

- delaktighet är ett sätt för att kunna blanda in fler människors kunskap.
- delaktighet är ett sätt för att kunna få engagemang hos individer.
- delaktighet erbjuder en bättre situationsanpassning och bättre möjlighet att agera rätt.
- delaktighet är en återskapande process. (Hanson 2004 s. 231)

3.3 Kulturell mångfald

Begreppet mångfald är ett brett begrepp som innefattar många olika aspekter. Kulturell mångfald är en del av det begreppet och har sin härkomst från det amerikanska samhället. I det amerikanska samhället är det ett starkt begrepp som förknippas med det som förenar och skiljer. Skillnaden på Sverige, Finland och Amerika är stor men det finns ett värde i att lyfta upp varifrån begreppet härstammar. Begreppet kultur förknippas och förklaras utifrån värden och förväntningar som förknippas med föreställningar som vi människor delar. Vi formas redan som det lilla barnet genom vårt arv och den miljön som vi är omgiven av. Kunskaper om andra kulturer, att bemöta kunskaper om hur människor i andra länder lever och betar sig är viktigt för att vi ska kunna mötas i våra olika kulturella beteenden som är en del av det som vi förenas i under begreppet kulturell mångfald. Genom en driven vilja att lära sig och ta del av andra kulturer på ett effektivt sätt uppstår också en förståelse för det som avviker från det som man är van vid. Finns det en vilja och nyfikenhet för det som betecknas för främmande kultur kommer människan att mötas i det som går under begreppet kulturell mångfald.

Att vara femte svensk i Sverige är invandrare är kanske svårt att förstå då det inte matchar värderingen och normerna kring begreppet invandring och invandrare. Det betyder att var femte person i landet har en förälder med utländsk bakgrund. I Sverige talas det också mer än 200 språk vilket gör Sverige till ett mångkulturellt samhälle. Samtidigt som strömmen av människor påvisar att vi lever i kulturell mångfald möts det av hårda normer kring acceptans och utanförskap. Nya kulturer och inom kulturell mångfald följer också det som inte är i enighet med den egna kulturen som till exempel; könsstympning och tvångsgifte. Att möten mellan människor från olika kulturer är berikande och skapar större medmänsklig förståelse är tydlig inom all forskning. Kulturell mångfald omges av

viktiga begrepp som individ, grupp, kultur, nationalism, globalisering och urbanisering. Kulturell mångfald står för att vi ska kunna tänka, känna och värdera på samma sätt för att kunna leva tillsammans. Kulturell mångfald symboliseras i att vi människor enas i något gemensamt som försvaras i normen som finns i den kulturella mångfalden för varje enskild individ att forma sitt liv. (Lidskog 2009)

4 TIDIGARE FORSKNING

4.1 Insamling av material

Primärdata i vårt lärdomsprov är de intervjuer vi kommer att göra. Vår sekundära data behandlar främst dokument och artiklar. Vi har också tagit del av tidigare forskning och studerat Socialstyrelsens rapport i Sverige kring mångkulturellt socialt arbete (2020). För vår litteratursökning har vi sökt; integration, migration, mångkulturellt arbete, interkulturell kompetens, interkulturellt socialt arbete och etniska värderingar inom socialt arbete.

Vi har studerat olika forum för litteratursökning, det har varit viktigt att bredda kunskapsinhämtningen jämfört med tidigare studier. Det finns en rad forskning om etiska värderingar samt vilka kunskaper som bör besittas inom socialt arbete. Forskningen är framtagen utifrån de utmaningar samhället står inför eller har varit i. Vi har valt att studera några forskningsrapporter och några artiklar som är viktiga för att komma vidare i skrivandet. Vi har även tagit del av tidigare forskningsrapporter på magisternivå på Diva portal. Eftersom vi har valt ett centralt ämne har vi också varit nyfikna på hur mycket intresse som finns kring ämnet. Sökorden som vi har arbetat med är; integration, mångkulturellt samhälle, delaktighet, inkludering, engagemang, medengagemang, mångfald, etiska värden inom socialt arbete och kultur. Vi har också studerat en rad forskningsrapporter som finns på sociala institutionen för socialt arbete på Stockholm universitet. Vi har också studerat en rad rapporter som THL (*Institut för hälsa och välfärd i Finland*) har tagit fram.

4.2 Presentation av tidigare forskning

För att få en helhetsbild har vi studerat tidigare forskning utifrån olika aspekter som blir viktiga för vår utgångspunkt. En artikel som vi har studerat och som vi finner intressant var en artikel skriven av Abrahamsson artikeln är skriven 2015 men den är viktig att belysa utifrån hur Abrahamsson bemöter ämnet demokrati och värdet av att arbeta integrerande och medskapande i en ny värld. Han betonar i sin artikel vikten av nätverkssamhället och hur viktigt det är att vara med. Vikten av att människor får vara med i beslutsprocesser, vikten av delaktighet och dess påverkan på slutresultatet. Han betonar i sin artikel att medskapande också ligger som grund för bristande social sammanhållning i samhället. Han fortsätter i sin artikel att lyfta upp hur medskapande är förenat med dialog och kunskapssyn. Det är främst i den här aspekten som artikeln blir viktig i vår studie där Abrahamsson lägger vikt på det gemensamma. Abrahamsson beskriver vidare i sin artikel hur medskapande både som begrepp och användningsområde handlar om en specifik kunskapssyn och ett förhållningssätt som omger sig av en speciell relation mellan olika samverkande parter. Abrahamsson lyfter också upp vikten av demokrati och medskapande och hur det är förenat med varandra. Vikten av att förmå att göra egna tolkningar utifrån egna erfarenheter som är förenade med demokratiska värden är en avgörande faktor för hur människor kommer att bemötas. Medskapande likväl som demokrati handlar främst om att bli hörd och få gehör för det som man vill förmedla. Vikten av ett erfarenhetsbaserat samhälle och ett kunskapsbaserat samhälle har ökat vilket ställer högre krav på varje enskild individs och organisations faktiska kunskaper. (Abrahamsson 2015).

Hammare (2010) har gjort en studie som går i linje med det som vi kommer att studera och därför har vi valt att lyfta hans studie kring *Utrymme för flexibilitet – värdegrund, särart och mervärde i en socialt inriktad idébaserad organisation*. Studien utgår från intervjuer på olika nivåer och har en organisatorisk inriktning. Den här studien är också utgående ifrån ett familjeperspektiv som fungerar som uppdragstagare åt socialtjänsten med uppdragstagare menas i första hand att familjen får stöd av socialtjänsten.

Hur deras uppdrag utformas och bearbetas förtydligar också den värdegrund och kunskap som finns hos varje enskild enhet. Credo som bearbetas i studien är ett icke vinstdrivande företag som arbetar som uppdragstagare åt socialtjänsten där man framför allt riktar sig

in på att matcha uppdrag med dem familjer som finns certifierade i verksamheten. Credo studien är viktig att belysa då den belyser vikten av att arbeta evidensbaserat och ställer höga krav på kunskaper. Studien lägger också en grund för hur företag och organisation bör utveckla och fortbilda sin personal utifrån de utmaningar som finns i samhället. (Hammare 2010).

Vi har också studerat en svensk rapport från Socialstyrelsen, *Utredning inom Socialstyrelsens projekt Nationellt stöd för kunskapsutveckling inom socialtjänsten*. I den här forskningsrapporten tar man också upp den kritik som finns gentemot socialtjänstens arbete utifrån ett etiskt perspektiv. Det finns underliggande kritik gentemot socialt arbete som kommer fram i rapporten främst utifrån att det innebär att hantera olika komplexa ärenden som styrs utifrån personliga värden och värderingar. Socialt arbete har ett starkt inslag av etiska värderingar i sin ärendegång som påverkas av traditioner och moralisk fostran av klienter och andra medborgare. Klientens personlighet ligger ofta i framkant som ett primärt problem utifrån det samhället klienten verkar i. En annan kritik som framkommer i studien är att resurserna inte är tillräckliga utifrån den utmaning som finns. Måttet på förmågan att förstå en människas utsatthet styrs även av empati och den moraliska kultur som finns i det samhället. När de sociala resurserna hämmas och den sociala insatsen för en enskild individ minskar påverkar det socionomens yrkeskompetens och kunskaper i verksamheten. Viktigt att nämna utifrån den här studien är också hur socionomen kan bli föremål för bristande kunskaper av människans sårbarhet och svaghet. Inom studien framkommer också att etikvärdet har en svag status inom socionomens utbildning.

I Socialstyrelsens rapport skriven av Svedberg Elisabet betonas vikten av att etiska värden bör genomsyra hela socionomens utbildning för att verka som en bra bas för etiska värderingar och förståelse. Socionomen får en baskunskap inom psykologi och sociologi men att socionomen ska behärska etiska resonemang är inte alls lika självklart även om det innefattar värden av rättvisa, integritet, autonomi, välfärd, rättigheter, solidaritet och humanitet. Etiska värderingar och kunskap inom etiska perspektiv ligger som grund för att en människa ska få en rättvis ärendegång. (Socialstyrelsen 2020).

Socialstyrelsens rapport visar på att fortbildning och vidare utbildning inom verksamheten är ytterst viktigt för att socionomen ska verka etiskt korrekt. Den svenska rapporten från Socialstyrelsen 2020 stod inför en stor utmaning med pandemin som varit en stor utmaning för hela samhället. I rapporten framkommer också att Barnkonventionen blivit lag i Sverige och att många kommuner jobbar med att utveckla sina verksamheter utifrån de riktlinjer som utgår från Barnkonventionen. Det som bedöms ha utvecklats i det här avseendet är att barnets röst har fått större handlingskraft men det finns resultat som pekar på att långt ifrån alla barn bedöms och lever med rätten till ett tryggt och bra liv. Under 2020 har socialt arbete tagit 331 000 anmälningar som omfattar våld i nära relation, missbruk och psykisk ohälsa. 180 000 av anmälningarna var direkt riktade till barn som på olika sätt far illa i hemmet. Antalet anmälningar väcker många frågor kring hur det på bästa sätt skulle kunna minimeras och föräldrar skulle kunna få rätt stöd tidigare. Att barn och ungdomar som flyttar och placeras lever med förhöjd risk att bli utsatta har länge varit känt inom socialt arbete. I rapporten framkommer vikten av att tidigt uppmärksamma barn/ vuxna som far illa och identifiera för att skapa förutsättningar till en trygg och säker uppväxt. I rapporten blir det också tydligt hur miljö, utanförskap och ekonomisk utsatthet kan öka risken för att barn och unga hamnar i oönskade situationer. Det som har varit mest påtagligt är just kriminalitet och missbruk som följd. (Socialstyrelsen 2020)

Jedrzejska och Spehar (2019) har arbetat med en studie som omfattar vilka utmaningar som finns för det kommunala arbetet för en långsiktig integrationsprocess. Efter flyktinginvandringen 2015 blev det viktigt att samla den kunskap och de utmaningar som kommunen hade stött på under integrationsprocessen. Under den här tiden skedde också många förändringar i samhället som omorganisationer och arbetsmarknadspolitiken förändrande roll som är viktiga aspekter i resultaten i den här forskningsrapporten. Rapporten bygger på intervjuer och observationer och går hand i hand med tidigare forskning som tagits upp. Att arbeta med integration och definiera det begreppet är svårt och komplex. I den här rapporten har man också förtydligat vikten av betydelsen av begreppet integration där etablering, inkludering och delaktighet är viktigt. Integrationsbegreppet innehåller många parametrar, det handlar om arbete, utbildning, sociala sammanhang och språket. I rapporten blir det tydligt hur viktigt det är med långsiktig integration och det sker genom att människor får en sysselsättning. Genom att människor

får möjligheten att skapa en tillvaro, öka sin självkänsla och ha en funktion i samhället. För att vi ska uppnå en långsiktig integrationsprocess kräver det större samverkan mellan olika aktörer. Utöver samverkan krävs det bredare kunskap, det krävs en bred kompetensutveckling, omvärldsbevakning och erfarenhetsutbyte med andra människor. Det finns också en komplexitet som kommer fram i rapporten som avser myndigheters olika riktlinjer. Viktigt resultat som kom fram i rapporten är att saknaden för långsiktig integration är tydlig inom politiken. (Jedrzejewska & Spehar 2019 S.34.)

I Finland har andelen invandring ökat under de senaste åren och det har blivit mångsidigare utifrån att enskild klient erbjuds fler alternativa integrationsfrämjande servicetjänster. 2011 trädde en ny lag i kraft som handlade om att främja integration som baserar sig på att myndigheterna ska utveckla samarbete mellan de olika ansvariga aktörerna för att öka samverkan som gemensamt bidrar till integration. Forskningen i Finland tyder på att språket och hudfärg alltid varit en utmaning för rekrytering på arbetsplatser i Finland. Utifrån den hårda kritiken kring arbetsmarknadsrekrytering inleddes programmet för att stödja arbetslivet fram till 2023. (TEM). I en HBL artikel har man studerat begreppet ”kultur” och belyser det som ett nytt begrepp som skulle bära någon form av identitetsgivande element. Det kan också finnas en risk med att människor använder begreppet som ett argument för att exkludera genom att belysa begreppet främmande kultur. I artikeln förtydligar man värdet av att förstå sig på varandras olikheter med fokus på kulturella olikheter. (Kolbe 2018).

5 SYFTE OCH PROBLEMFORMULERING

Det är en utmaning och ett brett ämne att bearbeta. För att förtydliga undersökningsprocessen har vi valt att förtydliga återkommande begrepp som integration, kulturell mångfald och delaktighet. Det etiska perspektivet är ett centralt begrepp som bearbetas genom hela arbetet. Vi har valt att undersöka hur socialt arbete i Sverige och Finland jobbar med integration och vilka metoder som används för att implementera kulturell mångfald inom socialt arbete. I Sverige och Finland bor det människor från hela världen och vår gemensamma klientsammansättning kommer att ställa höga krav på hög kompetens och förståelse. Vår gemensamma arbetslivsrelevans är också en viktig del av studien där vi ibland stött på människor som arbetar inom socialt arbete som saknar det

kulturella perspektivet. I vår studie vill vi lyfta vikten av att verka integrerande och att arbeta utifrån kulturell förståelse. Det är utifrån den aspekten som vi har valt vår utgångspunkt. Vårt syfte är att belysa vikten av förståelse för människors kulturella tillhörigheter som en viktig del av integrationsprocessen. Det är viktiga kunskaper för framtida möten av en klient.

Vårt arbete syftar till att förtydliga hur socialarbetaren jobbar idag och hur mycket kunskaper som finns inom integration och kulturell mångfald som faktiskt implementeras i verksamheten. För att lyfta socialsekreterarens roll och uppfattning av socialarbetets jobb kring vår frågeställning har vi valt att göra sex intervjuer, tre i respektive land som utgår från två frågeställningar;

1. Vilka kunskaper finns det inom socialt arbete om den enskilde individens integrationsprocess och kulturella tillhörighet?
2. Hur arbetar socialvården med att fortbilda sig inom integration och kulturell mångfald

6 METOD

Vår studie bygger på empirisk forskning som syftar till att genom vetenskapliga undersökningar av verkligheten samla in information om vilka kunskaper som finns inom socialt arbete inom ramen för integration och kulturell mångfald. För att få fram bra information genom empirisk forskning har vi valt att göra sex intervjuer som grund för vår datainsamling. Inom empirisk forskning spelar den egna erfarenheten mycket stor roll i slutresultatet. Fördelen med att skriva en empirisk studie är att det går att samla in mycket data och respondenterna kan vara anonyma. Med organisatorisk nivå riktar man sig till personal som har mandat att fatta viktiga beslut. Ämnet och frågorna i studien kan upplevas känsliga att presenteras under anonymitet eftersom det avhandlar verksamhetens kompetens inom ett mycket omdiskuterat område. Enligt författaren Bryman kan det ibland öppna upp en dialog och ge mer information. (Bryman 2011 s. 31–33).

Vi har valt att göra intervjuerna muntligt för att det är viktigt med det fysiska mötet när man diskuterar integration och kulturella aspekter. Det kommer att finnas ett värde i att intervjun sker genom en interaktion. Intervjun kommer att genomföras på organisationsnivå för att förtydliga kunskapen för integration och kulturell mångfald inom socialt arbete. (Bryman 2011 S. 344).

Hinder som kan skapas i samband med intervjun är att det finns ett motstånd i att förmedla verksamhetens enskilda arbete samt restriktioner som pandemin för med sig. Vi tänker att det kan bli en utmaning att komma runt det. För att skapa kvalitet i vår intervju har vi valt att intervjua tre personer som har mandat att fatta beslut i ett ärende i Sverige och tre personer i Finland det betyder att vi kommer att göra sex intervjuer sammanlagt. Genom att bredda oss geografiskt blir det mer verklighetsenligt vilket är viktigt för att resultatet av arbetet ska möta verksamhetens kunskaper inom området kultur och integration.

6.1 Intervju

Intervjuerna är viktiga för att belysa hur arbetet kring integration och kulturell förståelse beaktas inom socialt arbete. Urvalet av respondenter på de som deltar i vår studie har noga studerats utifrån deras kompetens och arbetsbefattning inom integrationsfrågor. Vi har varit noga med att det ska vara yrkesutbildade personer med socionomutbildningen eller socialarbetarutbildning som grund.

Anledning till att vi har valt just den här gruppen är för att det är en grupp socialarbetare som har det slutgiltiga beslutet i en ärendeprocess och är med och utvecklar uppdraget för den enskilde handläggaren.

1. *Vilka kunskaper finns det inom socialt arbete om den enskilde individens integrationsprocess och kulturella tillhörighet?* Frågan skapades utifrån att en av oss som är verksam inom socialt område har stött på handläggare som inte varit insatta i klienters integrationsprocess. Det har väckt många frågor hos oss under utbildningen då vi anser att det är en viktig del för människans delaktighet och känsla av samhörighet med samhället.

2. *Hur arbetar socialvården med att fortbilda sig inom integration och kulturell mångfald?* Den här frågan har skapats utifrån att vi vill ta reda på hur stort intresse det finns på varje kontor att implementera och arbeta med integration och kulturell mångfald.

6.2 Tillvägagångssätt

Respondenterna kommer att få en beskrivning av lärdomsprovet skickad till sig en vecka innan intervjun (bilaga 1). Vi kommer att skicka ut en samtyckesblankett för att få respondenternas medgivande att banda intervjun. I blanketten framgår tydligt att intervjun kommer att raderas efter att vi har bearbetat och analyserat materialet som har kommit in. Vår samtyckesblankett som kommer att skickas ut finns under bilaga 3. Där kommer de att delges information om intervjun samt att det är ett lärdomsprov på Arcada. Samtliga respondenter kommer även att delges information om syftet med intervjun och hur viktigt det är med genomförandet. Vi har muntligt förmedlat genom telefonkontakt varför hen har valts ut till respondent. Respondenterna kommer att delges information om hur varje enskild individs personliga data kommer att behandlas och hur de kan garanteras anonymitet. Intervjun är frivillig och en respondent har alltid rätt att avbryta en intervju. (Bryman 2011 s. 210).

6.3 Bearbetning och analys

Efter att vi har genomfört våra intervjuer behöver vi få landa i den information vi har fått fram. Vi kommer att dela upp processen i olika delmoment.

Steg 1; Blir att lyssna på materialet som vi har fått in, delge varandra materialet som har kommit in så att vi har en samlad bild.

Steg 2; Skriva ut intervjuerna i textform för att sedan kunna analysera materialet.

Steg 3; Blir att gemensamt granska materialet och hänföra svaren till syfte och frågeställning.

Materialet kommer vi att skriva ner ordagrant som respondenten svarar oss, för att underlätta processen kommer vi att banda våra intervjuer. Materialet ska sammanställas

och analyseras utifrån den datainsamling vi gör genom vår ostrukturerade intervju som också benämns som öppen intervju. Öppna frågor kan innebära en utmaning men har många viktiga funktioner som vi har tagit hänsyn till:

1. Respondenterna kan i stor utsträckning svara med egna ord- vilket bidrar till att vi kan få till en diskussion under intervjun.
2. Öppna frågor ger också utrymme för det oförutsedda – som till exempel reaktioner.
3. Frågorna leder inte respondenterna i en viss riktning och det medför att det blir lättare för oss att komma åt kunskapsnivån och tolkning av fråga.

Nackdelen med öppna frågor är bland annat att det kan vara tidskrävande för intervjuarna, respondenterna har möjligheten att prata länge och dra ut på tiden. Det finns också en utmaning i att analysera materialet och sammanställa öppna frågor. (Bryman 2011 s. 260).

Vi arbetar med en kvalitativ forskning där vår datainsamling sker genom muntlig, skriftlig och direkt observation. Under intervjun kommer vi att ledas av två frågeställningar där vi skapat ett öppet forum för följdfrågor. Vi vill genom vår metod fånga upp respondenternas tankar och värderingar. Vi vill bidra med ett öppet klimat där vi kan diskutera våra frågor.

6.4 Innehållsanalys

Genom våra intervjuer kommer vi att samla information om hur olika verksamheter fungerar. För att underlätta arbetet efter våra intervjuer kommer vi att i vår innehållsanalys utgå ifrån våra nyckelord som en bas för mätning av den information som vi kommer att få in. Vi kommer att utgå från innehållsanalysens tre olika grundstenar som är;

Autenticitet - Informationen är verklighetsenlig.

Trovärdighet- Om det finns någon grund för trovärdighet och förfalskning.

Representativt- Att dokumenten som studeras är representativa i enighet med övriga dokument som presenteras. Vi kommer att noga studera vad våra intervjuer har i enighet med varandra samt vad som går isär. (Bryman 2011 s. 296–297).

7 ETISKA PERSPEKTIV

Forskningsetiska delegationen:

Olika nationella verksamhetsmodeller för utredning av forskningsetiska oegentligheter tillämpas i Europa. Då det handlar om att definiera oredlighet i forskning, klara upp misstankar och döma ut sanktioner brukar det tillämpas två huvudsakliga verksamhetslinjer. Den första är modeller som byggs på lagstiftning och den andra är modeller som byggs på självkontroll inom vetenskapssamfundet. Då utredningen byggs på lagstiftning anses grov oredlighet i forskning samtidigt som ett brott. Vid det skedet tillämpas inte systemet för självkontroll, här brukar vetenskapen korrigera sig själv genom att följa en akademisk praxis. I Finland används det ett system som bygger på de första nationella anvisningarna från år 1994 som bygger på att känna igen och reda ut avvikelser från en god vetenskaplig praxis (GVP).

Syftet är att vetenskapen är öppen och transparent, och att det finns ett ömsesidigt förtroende mellan forskare och forskningsorganisationer. Detta system passar den typen av demokrati som råder i Finland. Definitionen av en god vetenskaplig praxis och avvikelser från den bygger i Finland på Forskningsetiska delegationens anvisningar god vetenskaplig praxis. Forskningsetiska delegationen har utarbetat anvisningarna i samarbete med vetenskapssamfundet. Finland har erfarenhet över 20 år av att tillämpa dessa anvisningar och se till att de fungerar samtidigt. Anvisningarna uppdaterades senaste år 2012. (Tenk.fi 2020)

Forskningsetiken är viktig att ta i beaktande i samband med en undersökning. Vid en empirisk studie är det viktigt att etiska aspekter tas i beaktande då det behandlar respondenternas rätt till information, samtycke och deras garanti av anonymitet. Inför studien övervägdes vilka etiska dilemman som skulle kunna uppstå. Det etiska dilemmat riktar sig framförallt till respondenterna, ledningen och organisation. För att få tydliga svar som matchar det faktiska kunskaperna inom socialt arbete erbjuds respondenterna anonymitet. Eftersom det finns en överrepresentation av kvinnor inom socialt arbete behöver inte respondenterna ange kön och kulturell bakgrund. Det är viktigt för att svaren inte ska gå att koppla till verksamhet och person. Intervjun sker på frivillig basis det innebär att ingen person kommer att mot sin vilja bli intervjuad. Respondenterna

kan närsomhelst avsluta intervjun. För att säkerställa anonymitet kommer vi att hålla intervjun utanför verksamheten. Det kommer finnas utrymme för följdfrågor och frågor till intervjuaren. (Bryman.2011 s.130–141). *Vi hänvisar vårt kapitel för Etiska perspektiv till bilaga 1 och samtyckesblankett bilaga 3.*

7.1 Pålitlighet och trovärdighet

Vårt examensarbete har fått ett gott bemötande och frågeställningen har mottagits på ett positivt sätt under vår idéfas. Vi ser och bevitnar genom olika rapporter som utgått från Socialstyrelsen i Sverige och FSL rapport i Finland att vår kärnfråga är en viktig del av framtida forskning. För att hålla en hög trovärdighet i vår studie har vi möjliggjort för deltagare på organisationsnivå att delta under anonymitet.

Vi har valt att avgränsa oss till tre intervjuer i respektive land för att jobba med det som förenar och går i sär i Sverige och Finland. Vi har gemensamt arbetat för att bidra med en tydlighet och källor som har en relevans till vår kärnfråga. Tidigare forskning och rapporter som har tagits fram under 2021 visar att vi behöver se över integrationsarbetet. I vår studie har vi eftersträvat tydlighet och struktur för att öka trovärdigheten och arbetat med litteratur och rapporter som bemöter varandra. Samtliga rapporter vi har tagit del av har en vetenskaplig grund och hållbarhet.

8 RESULTAT

I detta kapitel presenteras vårt resultat som vi har fått in efter att vi har genomfört våra intervjuer. Vi har intervjuat sex respondenter tillsammans, tre i respektive land. För att det ska bli lättare att förstå intervjuens utförande har vi delat upp den i respektive land för att sedan jämföra den information som vi har fått. Materialet presenteras utifrån respondenternas berättelser och upplevelser från intervjun.

I båda länderna har det varit en utmaning att hitta respondenter och få någon att vilja öppna upp debatten om hur det faktiskt fungerar inom socialt arbete. I Sverige var det lite lättare att få till en dialog som i teorin också efterlevs i samhället. Där kan vi se en markant skillnad gentemot Finland. I Finland var det betydligare svårare att få till en diskussion

som behandlade samma fråga. I Sverige var det betydligt lättare att få med respondenter och vi fick möjligheten att bredda oss geografiskt som vi hade önskat. I Finland var det betydligt svårare att få någon att ställa upp som respondent inom det sociala området. Det var väldigt svårt att kunna ordna intervjuer i huvudstadsregionen utan att ha ett forskningslov, men vi kunde få respondenter i andra städer som arbetade på tre enheter som kunde vara informativa för oss i studien. Våra frågor bemöttes med engagemang och lyhördhet för vår forskning. Vi har analyserat vårt resultat utifrån nyckelorden vi har valt att lyfta fram i vår studie, integration, delaktighet och kulturell mångfald.

8.1 Sverige

Intervjuerna i Sverige kom precis i fas med att pandemin hade lättat och det fanns en möjlighet att få till en fysisk intervju. Intervjuerna bokas in och genomförs utanför verksamhetens plats för att öka förtroende och anonymiteten för respondenten. Intervjun möts av positiva och tillmötesgående respondenter som tackar för att den här frågan lyfts upp. Att intervjun ska bandas möts av ansträngda respondenter. När jag sedan förtydligar och går igenom samtyckesblanketten en gång till blir det lugnt. När intervjuerna skulle genomföras var det omöjligt att få med respondenterna på ett fysiskt möte eftersom situationen med pandemin hade ändrats. Vi möttes över teams som blev vår kanal för två intervjuer och den tredje intervjun fick inte bandas eftersom den genomfördes inom sektionen säkerhet. På grund av högsekretess kan vi inte namnge plats eller avdelningen. Resultatet av intervjun kommer att presenteras på ett konsekvent sätt där värderingar, arbetserfarenhet och behov analyseras av respondenten. Det som förenar samtliga respondenter i Sverige är deras analys av Socionomprogrammet och avsaknad av att bearbeta kärnfrågan i vår studie.

” Socionomprogrammet har inte lärt mig något om människors olikheter” (Sverige)

Samtliga respondenter var enade om att grunden i utbildningen har en kraftig brist när det kommer till kunskaper och lärande kring människor från en annan etisk kulturtillhörighet. Respondenterna lyfter också behovet som de har mött i verksamheten och hur viktigt det är att vara lyhörd och nyfiken på människors kulturella och etniska tillhörighet för att skapa större förståelse för handläggningen av ett ärende.

” Den här frågan borde behandlas mer i Socionomprogrammet” (Sverige).

I diskussionen som skapades med respondenterna diskuterades även vikten av att vilja lära sig mer och vara nyfiken. Respondenterna förtydligade upprepande gånger värdet av att bredda sina kunskaper efter att man har studerat på universitet och våga möta främmande kulturer. Genom att öka kunskapen betonade respondenterna att det underlättar förståelsen och skapar ett större förtroende för handläggare och klient. Respondenterna var också enade i frågan om att det stora ansvaret ligger hos den enskilde handläggaren att vilja lära sig mer, det är inte alltid det erbjuds en fortbildning eller att socialtjänstkontoret som den enskilde arbetstagaren arbetar på har den här gruppen av klienter där kunskaperna är prioriterade.

” Jag har samlat på mig mina kunskaper själv i möten med olika människor” (Sverige).

Arbetserfarenhet och modet att byta arbetsplats är viktigt för att få kunskaper om människor från olika delar av världen.

” Ibland måste man röra på sig geografiskt i en kommun för att få mer kunskaper” (Sverige).

Respondenterna bekräftar också att det finns en avsaknad av relevant utbildning som matchar den utmaning som samhället står inför. Det är svårt för myndighet att skapa en utbildning som matchar det samhället processar eftersom det finns en tydlig bristande kunskap på politiskt och organisatorisk nivå. Respondenterna förtydligar också att det har blivit bättre men att det finns mycket kvar att fortgå.

” Jag har haft stor nytta av min etniska bakgrund eftersom jag har en förståelse för andra kulturer och värderingar” (Sverige).

Bagaget en människa har med sig är också en stor kunskapsbank i möte av människor. Respondenterna förtydligar vikten av att en handläggare som mött många människor från olika kulturer kommer att utveckla en större förståelse utifrån erfarenheterna och mötena

som skapas. Den egna bakgrunden och upplevelser man har med sig från livet är också en viktig informationsbank. Respondenterna var enade om att det finns stora bristande kunskaper inom socialvården när det kommer till att möta människor från andra delar av världen. Komplexiteten i det möts alltid av att det finns begränsade resurser och det hindrar många arbetstagare att fortbilda sig. Samtliga respondenter anser att det råder stor brist i Sverige när det kommer till frågor som berör socialvård med människor från annan etnisk bakgrund och att Sverige måste satsa på mer utbildning som är grundläggande och inte frivillig. Sammanfattningsvis förtydligar respondenterna att det finns en rådande bristande kunskap i Sverige som inte möter den utmaning som samhället möter när det kommer till människors integrationsprocess och kulturella tillhörighet.

”Det finns tydliga kunskapsbaserade brister i samtliga verksamheter” (Sverige).

8.2 Finland

Det har varit en utmaning att hitta respondenter i Finland, det blev också ett annat bemötande av studien när den skulle bandas. I Finland var det en större utmaning att få respondenterna att berätta om samhällets utmaningar. Intervjun i Finland möts av positiva respondenter som anser att frågeställningen är omfattande och viktig. Respondenterna bekräftar under intervjun att finsk lag är det som är ledande verktyget inom integrationsarbete. Lagen i Finland är beroende av kringliggande instanser som påverkar varandra och som direkt är beroende av varandra i samverkan.

”Jag tror det finns brister fortfarande inom den branschen och man tror själv att man har kunskap” (Finland).

Samtliga anställda är utbildade och har gått många kurser som berör kultur och integration inom deras studier. Respondenterna anser att det berör människan själv om den vill lära sig om det som är främmande. Det är en levande diskussion på en arbetsplats när det kommer till fortbildning. Arbetsgivare arbetar med att granska kunskaperna hos arbetstagare för att säkerställa att det finns den kompetens som behövs när det kommer till främmande kulturer. Det förekommer dock stora skillnader mellan stad och landsbygd. På landsbygden finns det tydliga språkliga brister som kan skapa hinder i arbetet.

”Det har blivit bättre än hur det var i 90-talet för det finns högre utbildning men jag tror inte att vi sköter det jättebra” (Finland).

Respondenterna lyfter vikten av att arbetsplatsen har ett mångkulturellt anspråk och att det finns människor med språkliga kunskaper.

” Man lär sig när man jobbar, i mötet med människor från andra kulturer och bakgrunder” (Finland).

Respondenterna berättar också vikten av att se alla människor och att lära sig att kulturella skillnader också finns i människor som inte har något annat etniskt påbrå. Alla människor har olika erfarenheter och det är viktigt att respektera det. Metoder, personliga kunskaper och erfarenheter är viktiga i bemötande av människor.

”Alla är olika även om man kommer från samma land” (Finland).

” Kunskaper inom socialt arbete skapas av klienterna” (Finland).

Största kunskapen kommer från klienterna, varje gång man står inför en ny utmaning med kulturellt anspråk lär man sig något nytt. Att läsa böcker och själv ta ansvar för att komma i väg på olika kurser är viktigt i arbetet med invandrare. Det finns möjligheter att fortbilda sig inom krisarbete mm.

” Det finns bra kunskaper men det kräver att man är öppen och vill lära sig” (Finland).

Det är viktigt att man inte nöjer sig med Socionomprogrammet utan är hungrig för att vilja lära sig mer. Invandrare som kommer till Finland möter många motgångar inte minst det sociala mötet med det finska samhället. Respondenterna berättar att det alltid kommer att finnas utmaningar i socialt arbete och det är viktigt att man vill lära sig det som behövs. Respondenterna berättar att det skulle vara bra med utbildningsdagar som handlar om kulturella möten och socialt arbete.

”Invandrarbyrån styr över vilken information som går ut till socialarbetare” (Finland).

Respondenterna berättar också om hur klienter upplevt brister i kunskap om kulturell mångfald. Det har förtydligats när det kommer till socialarbetarens arbete. Det finns också en ömsesidig brist på förståelse av den finska lagen. Respondenterna bekräftar att det finns stora brister om metoder när det kommer att arbeta med integrationsprocessen. Arbetet kring integrationsprocessen brister i informationsflödet. Det finns också en utmaning i Finland eftersom det finns två offentliga språk som gör det svårare för många som invandrar till Finland.

”Det finns ganska bra koll på arbetsplatsen och arbetet kräver att professionella har mer kunskaper än invandrare”. (Finland)

Som socialarbetare upptäcker man att det finns bristande kunskaper inom socialt arbete när det kommer till enskild handläggning. Respondenterna anser att det beror främst på att Finland inte tagit emot så många flyktingar.

8.3 Vad skiljer/ förenar Sverige och Finland?

I Sverige och Finland möts vi av positiva och samarbetsvilliga respondenter. I Sverige är det ingen av respondenterna som efterfrågar forskningslov tillskilnad från Finland där fick vi ingen intervju i huvudstadsregion, men det var möjligt att kunna ordna intervjuer i andra städer utan att behöva forskningslov. Samtyckesblanketten kring anonymitet och garanti på att materialet förstörs efter att studien är godkänd är respondenterna i Sverige och Finland mycket noggranna med. Vi har noga valt ut våra respondenter för att få in tydlig och verklighetsenlig information. Samtliga respondenter är eniga om att det finns tydliga bristande kunskaper inom socialt arbete när det kommer till arbete med människor från främmande kulturer.

Respondenterna från både Finland och Sverige förtydligar vikten av att fortsätta utbilda sig och att inte var nöjd med Socionomprogrammet. I Finland berättar respondenterna om en utbildning där det finns utrymme och mycket fokus på att bilda eleverna inom social och kulturell mångfald. Socionomprogrammet i Sverige har enligt respondenterna tydliga brister i lärandet när det kommer till människor från främmande kulturer. Respondenterna förtydligar också att det finns tydliga brister på utbildningar som riktar sig till samhällets utmaningar. I Finland medger respondenterna en brist på landsbygden

men att det finns som erbjudande från arbetsgivare att ständigt utbilda sig. I båda länderna är man enade om att det är viktiga kunskaper och att det är viktigt för att det ska bli en bra samverkan mellan klient och socialarbetare. I båda länderna medger respondenterna att det ligger ett stort ansvar hos arbetstagaren att vilja lära sig. Det förtydligades med att det bör ligga i intresset hos den enskilde handläggaren att vilja förstå vad som är bäst för den enskilde klienten.

Flyktingströmmen till Sverige och Finland ser olika ut och därför står de inför olika samhällseliga utmaningar. Det som skiljer Sverige och Finland är tydligt, uppfattningen om kunskapen som finns hos den enskilde arbetstagaren är tydligt oskiljaktiga. I Finland uppfattar man att det finns relevant kunskap men att det alltid går att lära sig mer. I Sverige anser respondenterna att det är bristande kunskaper hos den enskilde handläggaren att förmå att förstå och handlägga ett ärende med annat kulturellt anspråk. I Finland förtydligar respondenten om utmaningen med två språk och bristande rutiner i informationsflödet till nyanlända. Även i Sverige anser respondenterna att det finns bristande rutin och metoder för att jobba med människors integrationsprocess och förståelse för kulturell tillhörighet.

9 DISKUSSION

Vi har tillsammans studerat samtliga intervjuer som har gjorts. För att fånga upp samtliga respondenters kunskaper, upplevelser och förhållande till diskussionen har vi haft en levande dialog om samtliga intervjuer. Det har varit viktigt för oss eftersom vi inte har haft möjligheten till ett fysiskt möte. I det här kapitlet lyfter vi vår diskussion och resultaten ställs emot frågeställningen. Vi kommer att diskutera om vi har uppnått syftet med vårt arbete. Under diskussionen kommer vi också att beröra eventuella hinder och brister vi har stött på. Vi har också valt att ta med framtida forskning som punkt för att motivera till vidare forskning inom frågan.

9.1 Resultatdiskussion

Vår frågeställning byggdes på två frågor;

1. På vilket sätt har du fått kunskaper inom socialt arbete om den enskilde individens integrationsprocess och kulturella tillhörighet.
2. Hur arbetar socialvården med att fortbilda sig inom integration och kulturell mångfald?

Vi började arbetet med att gå igenom tidigare forskning för att studera tidigare kunskaper inom området. Vi möttes av mycket forskning och studier men ingen som riktigt arbetat med den här frågeställningen. Sammanfattningsvis för första frågan hänvisar vi till tidigare forskning som vi har studerat och som bemöter respondenternas svar. Abrahamsson (2015) betonar i sin artikel vikten av att arbeta integrerande och utifrån demokratiska värden. Det möter samtliga respondenters syn och erfarenheter i arbetet. I både Finland och Sverige lyfter respondenterna fram vikten av att arbeta utifrån klientens bästa. Han fortsätter med att betona begreppet medskapande. Ett argument som vi saknar i vår intervju med respondenterna. Medskapande står för viktiga värden i samverkan med människor, det är det som binder människor och förenar. Abrahamsson (2015) fortsätter med att erfarenhetsbaserat samhälle ställer höga krav på varje enskild individ och organisatoriska kunskaper. Det möter respondenterna i Sveriges upplevelse kring att kunskapen inte alltid matchar det som samhället processar. Även i Finland betonade respondenterna att det finns mer kunskaper att inhämta kring det som är samhällets utmaningar. Skillnaden är att i Finland betonas att det finns en grundkunskap som enligt respondenterna beskrivs som en brist i Sverige.

Hammare (2010) betonar varje enskild individs engagemang och vikten av kunskaper. Respondenterna har varit noga med att betona att arbetet kräver hög kompetens och engagemang hos den enskilde handläggaren. Det ställer också höga krav på att drivas av ett intresse för främmande kulturer och vad som är bäst för klienten. Respondenterna betonar återkommande i intervjun vikten av att vilja lära sig mer om det som är annorlunda och främmande. Ett återkommande ämne är också förtroende, att genom förståelse och ett gott bemötande skapas ett förtroende mellan klient och handläggare. Hammare (2010) lägger sitt studieansvar hos den enskilde arbetstagaren vilket också bemöts av våra respondenter.

Rapporten från Socialstyrelsen i Sverige tar upp komplexiteten att arbeta med ärenden som bearbetar etiska perspektivet. Rapporten tar också upp personliga värden och värderingar. I rapporten som Socialstyrelsen tagit fram är det tydligt att det finns resursbrist utifrån de utmaningar som finns. Respondenterna är enade i båda länderna att det finns en resursbrist och att det påverkar handläggningen och kvalitén i ärendet. Viktigt i rapporten är också frågan om hur socionomen kan bli föremål för bristande kunskaper om människors sårbarhet och svaghet. Inom den här studien förtydligas också hur svag status etiska värden faktiskt har i socionomutbildningen. Respondenterna bemöter argumentet med att förtydliga att den bristande kunskapen inom utbildningen är tydlig i Sverige. I Finland har socionomutbildningen en annan riktning, där finns det utrymme för att studera etiska och kulturella värden som är viktiga i arbetet med människor från främmande kulturer.

Efter 2016 togs en studie fram av Jedrzejska och Spehar (2019) som behandlar utmaningar kommunen har för en långsiktig integrationsprocess. I rapporten förtydligar författaren vikten av språkliga kunskaper som lyfts som en brist i Finland av respondenterna. Författarna Jedrzejska och Spehar förtydligar hur viktigt det är med språkliga kunskaper när vi arbetar med människor som kommer från andra länder. Språkliga kunskaper ger oss en kulturell förståelse och ett förtroendegivande intryck. Språket har en relationsbunden tes som skapas mellan klient och handläggare. I rapporten förtydligas också vikten av kompetensutveckling, omvärldsbevakning och erfarenhetsutbyte. Respondenterna som intervjuas lyfter samma värderingar och vikten av att vilja lära sig mer om det som krävs i arbetet. Hur mycket vi kan och lär oss drivs av vårt intresse för att arbeta och förstå människors sociala och kulturella tillhörighet.

Integration

Begreppet integration har haft en stor betydelse i vår studie och är målet i det som vi vill lyfta i vår studie. Vi har en gemensam vision av att när en människa känner sig integrerad och ett med samhället har man uppnått en bra integration. Det är också återkommande i samtliga respondenters dialoger om vad som är viktigt och byggstenen i ett mångkulturellt arbete. I både Sverige och Finland är respondenterna överens om att integrationen är bristfällig utifrån olika nivåer beroende på vilket samhälle vi diskuterar. Som vi nämner under teoretiska utgångspunkter kopplas begreppet integration ofta till människors

delaktighet i det nya samhället och mäts i hur mycket engagerad man är. Sverige och Finland har haft lite olika utmaningar när det kommer till integration och det blir inte riktigt rättvist att göra den jämförelsen eftersom Sverige har tagit emot en mycket större andel människor som har behövt integrera sig i samhället. Respondenterna lyfter också vikten att få integrera sig där blir det viktigt med rätta kunskaperna hos olika myndighetsutövare som till exempel socialvården. Begreppet integration benämns inte av respondenterna direkt utan är ett kringliggande begreppet som förekommer när vi söker det i en diskussion.

Delaktighet

Delaktighet är ett begrepp som blir viktigt att lyfta då det behandlar våra normer och värderingar. Att begreppet delaktighet också har en bärande del för att det sociala arbetet ska vara fungerande är en grundförutsättning. Delaktighet berör individens rätt att få känna delaktighet och att vara engagerad i delaktigheten. Begreppet berördes inte i ord av någon av respondenterna utan vi hade en flytande dialog där begreppet blev tydligt i andra termer som ” det är viktigt att se individen” (Finland)

I den här kontexten blir delaktighet också viktigt eftersom det påverkar den enskildes integrationsprocess. I Sverige benämndes inte begreppet alls av någon respondent.

Kulturell mångfald

Kunskapen om andra kulturer ger oss verktyg att bemöta människor där de befinner sig. Genom kulturell förståelse lär vi oss att också bygga en relation och tillit till våra klienter. Det var återkommande i våra dialoger med samtliga respondenter. Kulturell mångfald är ett begrepp som berördes vid ord eftersom det också var förtydligt i vår frågeställning. Samtliga respondenter var noggranna med att förtydliga vikten av kulturell mångfald och hur det på olika sätt kan påverka en handläggning av ett ärende. Att behärska och vilja vara en del av omvärlden underlättar en utmaning man kan stå inför inom socialt arbete. Vi förenas i våra beteenden och det som benämns som kulturella olikheter under begreppet kulturell mångfald.

9.2 Metoddiskussion

Det har varit kul och lärorikt att arbeta med den här studien. Vi befinner oss i två olika länder och det har varit mycket givande på alla sätt. Vi lever i två länder som benämns ofta som ganska likvärdiga men vi kan genom vår studie se att vi står inför olika samhällsliga utmaningar. Sverige och Finland är två länder som behandlar ärenden, handläggningen och bemötandet av ny anlända på olika sätt. Vi kan också genom våra intervjuer förstå att det finns en uppfattning om att det finns bristande kunskaper i Sverige. I Finland betonar respondenterna att det finns relevanta kunskaper inom socionomens grundutbildning som är en bra grund men att det fortfarande kräver att man fortbildar sig. Vår studie är en empirisk forskning där vi har gjort en vetenskaplig undersökning av verkligheten.

Vi valde en empirisk forskning för att möjliggöra för våra respondenter att vara helt anonyma. Det har varit givande att göra intervjuerna för att få en bild av verksamheten och få en uppfattning av hur kunskaperna ser ut bland socialarbetare.

Det har varit tidskrävande och svårt ibland att befinna sig i två olika länder men vi har haft ett tydligt gemensamt mål som varit drivkraften. Vi har tvekat på våra frågor och gjort om dem några gånger men vi bestämde oss sedan för att ha en öppen intervju. Samtliga respondenter har varit mycket positiva till vårt arbete. Vi tänker att vår studie ska styrka bristande kunskapen som finns samt ge socialvården ytterligare kunskap om bristande kunskaper som är avgörande för hur integrationsprocessen kan se ut.

10 FRAMTIDA FORSKNING

Vi ska aldrig sluta forska inom det här området, det finns alltid ett värde i att ta reda på hur mycket kunskaper som finns i en myndighet som socialtjänsten/ socialvården.

Det är viktigt att bedriva studier och forskning löpande inom myndigheter som behandlar viktiga frågor som socialvården gör. I framtiden önskar vi att forskningen skulle kunna göras i större omfattning. Att jämföra utbildningarna inom socionomyrket är att föredra för en framtida studie där vikten ska ligga på kunskaper för sociala och kulturella värderingar.

KÄLLOR

Abrahamsson, H., *Dialog och medskapande i vår tids stora samhällsomdaning*. Utbildning och lärande 2015 Vol. 9 nr 1. Tillgänglig: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1256859/FULLTEXT01.pdf> Hämtade: 3.4.2021

Arbets- och näringsministeriet, 2021, *Programmet för att främja mångfald i arbetslivet inleddes*. Tillgänglig: <https://tem.fi/sv/-/programmet-for-att-framja-mangfald-i-arbetslivet-inleddes>. Hämtade: 24.9.2021

Bryman, A., 2011, *Samhällsvetenskapliga metoder*. Andra upplagan. Liber AB. Tillgänglig: <https://arcada.itslearning.com/ContentArea/ContentArea.aspx?LocationID=7500&LocationType=1> Hämtade: 9.2.2021

Encyklopedi, Sökord; Integration. Tillgänglig: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/integration> Hämtade: 26.3.2021

Eriksson, A. & Glasare, G., 2012, SKL- Rapport, *Att främja kultur och social sammanhållning*. Tillgänglig: http://s00012.mah.se/bitstream/handle/2043/14634/SKL_rapport.pdf?sequence=2&isAllowed=y Hämtad: 24.03.2021

FSL.fi, 2021, *Hur ser den finlandssvenska integrationsstegen ut, vilka är förutsättningarna och finns det hinder?* Tillgänglig: <https://www.fsl.fi/pa-gang/aktuellt/5623-fsl-presenterade-rapporten-om-integration-pa-svenska-i-finland-titta-i-efterhand> Hämtade: 6.2.2022

Hanson, A., 2004, *Hälsopromotion i arbetslivet*. Malmö: Studentlitteratur.
Hammare, U., 2010, *Utrymme för flexibilitet – värdegrund, särart och mervärde i en socialt inriktad idébaserad organisation*. Tillgänglig: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:375700/FULLTEXT01.pdf> Hämtade: 19.10.2021

Holmström, C., 2017, *Klientens delaktighet inom det intensiva familjearbetet*. Tillgänglig: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/140960/Cecilia%20Holmstrom%20Masterarbete%202017.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page38> Hämtade: 27.10.2021

Jedrzejewska, S. & Spehar, A., 2019, *Göteborgs universitet, Centrum för Global Migration (CGM) Utmaningar och möjligheter i det kommunala arbetet för en långsiktig integration i västra Götalands län*. Tillgänglig: [*Utmaningar och möjligheter i det kommunala arbetet för en långsiktig integration i Västra Götalands län \(lansstyrelsen.se\)](http://www.lansstyrelsen.se/utmaningar-och-mojligheter-i-det-kommunala-arbetet-for-en-langsigtig-integration-i-vastra-gotalands-lan) Hämtade: 19.4.2021

Kolbe, L., 2018, *Welcome on board! Om kulturell mångfald*. Tillgänglig: <https://www.hbl.fi/artikel/welcome-on-board-om-kulturell-mangfald/> Hämtade: 2.10.2021

Inrikesministeriet.fi, *En flykting flyr undan förföljelse i sitt hemland*.

Tillgänglig: <https://intermin.fi/sv/ansvarsomraden/migration/asylsokande-och-flyktingar>
Hämtade: 23.2.2022

Lidskog, R., 2009, *Det mångkulturella samhället – gränslöst eller gränsfyllt?*.
Tillgänglig: <https://www.forskning.se/2009/04/20/det-mangkulturella-samhallet-granslost-eller-gransfyllt/> Hämtade: 5.3.2021

Migrationsverket, 2018, *Asyl- från ansökan till beslut*. Tillgänglig: [Asyl – från ansökan till beslut - Migrationsverket](#) Hämtade: 1.3.2022

Migrationsverket, 2021, *Olika myndigheters ansvar för personer med uppehållstillstånd*. Tillgänglig: [Olika myndigheters ansvar för personer med uppehållstillstånd - Migrationsverket](#) Hämtade: 13.2.2022

Socialstyrelse, 2002, *Utredning inom Socialstyrelsens projekt Nationellt stöd för kunskapsutveckling inom socialtjänsten*. Tillgänglig: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:328043/FULLTEXT01.pdf> Hämtade: 11.12.2021

Socialstyrelsen, 2010, *Interkulturellt socialt arbete*. Tillgänglig: <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2010-6-9.pdf> Hämtade: 3.12.2021

Socialstyrelsen, 2020, *Individ – familjeomsorg*. Tillgänglig: <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2020-3-6688.pdf> Hämtade: 16.12.2021

Sook- Hee, Kim., 2010, *Integration, kulturkompetens och socialt arbete*. Tillgänglig: [Microsoft Word - download \(lu.se\)](#) Hämtade: 03.01.2022

Svaetichin, K., 2021, *Jasmine Kelekay utser Svenska Yles litteraturpris i år: ”Jag slutade läsa finlandssvensk litteratur för jag kände mig inte representerad i den”*.
Tillgänglig: <https://svenska.yle.fi/a/7-10002084> Hämtade: 20.9.2021

Taakala, J., 2011, *Främjandet av hälsa och välbefinnande på arbetsplatsen genom delaktighet ur ett empowermentperspektiv - En fallstudie inom dagvårdssektorn.*

Tillgänglig:

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/25441/Taakala%20Jenni.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Hämtade: 28.10.2021

Thl.fi, 2021, *Integration*. Tillgänglig: <https://thl.fi/sv/web/invandring-och-kulturell-mangfald/integration-och-delaktighet/integration> Hämtade: 17.9.2021

Tem.fi, *Integration av invandrare förutsätter likabehandling och samarbete.*

Tillgänglig: <https://tem.fi/sv/integration-av-invandrare> Hämtade: 22.9.2021

Tenk.fi, 2020, *Finlands modell*. Tillgänglig: <https://tenk.fi/sv/forskningsfusk/finlands-modell> Hämtade: 24.2.2022.

BILAGOR

Bilaga 1; Informationsbrev till respondenterna.

Bilaga 2; Intervjufrågor

Bilaga 3; Samtyckesblankett

10.1 Informationsbrev till respondenterna

Hej

Vi är två studenter från professionshögskolan Arcada som studerar på socionomprogrammet. Vi har under studietiden haft ett stort intresse för integrationsfrågor och vill i vårt examensarbete fokusera på att få svar på hur kultur och integrationsfrågor beaktas inom socialt arbete. Det skulle betyda mycket för oss om du vill bidra med din kunskap.

Som deltagare är du anonym i vår studie. Respondenterna kan närsomhelst avsluta intervjun. För att säkerställa anonymiteten kommer vi att hålla intervjun utanför verksamheten. Det kommer att finnas utrymme för följdfrågor och frågor till intervjuaren.

Det går inte att koppla resultatet i vår forskning till någon enskild kommun, kontor eller person.

Vi kommer att göra en sammanställning där det gemensamma resultatet är viktigt. Vi kommer att jämföra Sverige och Finland. Intervjun kommer att bandas in för att vi ska kunna gå tillbaka och behandla viktig information. Samtliga intervjuer kommer att raderas efter att vårt lärdomsprov är godkänt.

Tack för att du är med och bidrar till framtida viktig forskning.

Med vänliga hälsningar

Reem Ali Dib
Email; reem.alidib@arcada.fi
Tel: 358 406 672 366

Sukriya Basdas
Email:basdassu@arcada.fi
Tel: 0760515923

Handledare; Ann-Marie Rosenqvist-Berg
Epost; ann-marie.rosenqvist-berg@arcada.fi
Socionomprogrammet Arcada
University of Applied Science

10.2 Intervju frågor

1. På vilket sätt har du fått kunskaper inom socialt arbete om den enskildes individens integrationsprocess och kulturella tillhörighet?
2. Hur arbetar socialvården med att fortbilda sig inom integration och kulturell mångfald?

Vi har valt två stora frågor som kommer att bidra till följdfrågor därför har vi tagit fram stödfrågor till dem följdfrågor som kan uppstå.

1. Kan du konkretisera de kunskaper som finns inom socialt arbete som behandlar integration och den enskilde individens kultur?
2. Hur tänker du som organisatör att följande kunskaper skulle vara gynnsamma i verksamheten?

3. Hur ser arbetsgivaren på fortbildning?
4. Ser man till att arbetstagaren kommer iväg?

10.3 Informerat samtycke

Intervju information: XXX

Yrkeshögskolan/ professions högskola Arcada

Jan-Magnus Janssons plats 100550 Helsingfors

Email: XXX@arcada.fi

Telefon;

För att kunna genomföra vår intervju och bearbeta materialet på ett förtroendegivande sätt kommer vi att behöva banda samtliga intervjuer. Vi ber dig därför om ditt samtycke för att få möjligheten att banda intervjuerna. Vi behöver göra det för att kunna gå tillbaka och analysera materialet. Vi kommer att ta ansvar för att materialet förstörs när vårt arbete har blivit godkänt.

För att kunna slutföra vårt arbete är det viktigt för oss att vi kan använda allt material som vi har samlat in. Genom den här blanketten godkänner du som respondent att vi har mandat att använda den information vi får av intervjun.

Jag ger mitt samtycke till att intervjun bandas.

Informationen får användas i vårt lärdomsprov.

XXX; ____/____/2022

.....
Informant:
(förtydligande av underskrift)

.....
Intervjuare: XXX
Socionomstuderande, Arcada